

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



י"ב תמוז, ה'תש"ל

חלק ב – י"ל לשי"פ חוקת, יו"ד תמוז, ה'תשע"ה



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

לזכות

החתן התמים הרב יוסף יצחק והכלה מרת רבקה פערל שיחיו

פאזען

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ד' תמוז, ה'תשע"ה



ולזכות הוריהם

הרה"ג ר' שמעון ישראל וזוגתו מרת אסתר יהודית שיחיו פאזען

מרבץ תורה בלאנדאן אנגליה

הרה"ג ר' גדלי' וזוגתו מרת שרה לאה שיחיו אבערלאנדער

רב קהילת היכל מנחם במאנסי

ולזכות זקניהם

הרה"ח יחיאל וזוגתו מרת עלקא בילא שיחיו אבערלאנדער

הרה"ח ברוך צבי וזוגתו מרת רחל שיחיו פעדער

מרת טויבא שתחיו פאזען

מרת מרים שתחיו לעמבערגער

מרת בלומא שתחיו פעלבערבוים

מרת גיטל שתחיו פעדער

ב

בי"ה, כ"ז ניסן תשי"ג
ברוקלין

האברך עזרא מאיר שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבך, בו כותב הנך, אשר חול המועד פסח נמלאו לך י"ד שנים. והשי"ת יצליחך להוסיף אומץ בלימוד התורה ביראת שמים, הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות, ובטח בקרוב יעלה בידך גם כן למלאות משאלות לבבך, ולהמשיך לימודך בישיבת תומכי תמימים.

בודאי שומר אתה אמירת תהלים בכל יום אחר התפלה (לפחות כפי שנחלק לימי החדש) ולומד אתה תניא כמו שמצויין במורה שיעור, וכן פרשה חומש עם פירוש רש"י מהסדרה של השבוע, ומשפיע ג"כ על חבריך בכ"ז.

בברכת הצלחה בלימודך ומתוך בריאות הנכונה

מ. שניאורסאהן



ב

מצילום האגרת.
האברך עזרא מאיר: ארקי. אגרת נוספת אליו — אג"ק חי"ח אגרת ו'תתסה.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ חוקת, יו"ד תמוז, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות חג הגאולה י"ב תמוז ה'תש"ל — הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ קרח, חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכח תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' קרח, יום ההילולא ג' תמוז, ה'תשע"ה,
שבעים שנה להסתלקות ההילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

החזקת תורה דרבים על אדמת הקדש, וכל אחד ישתתף בזה השתתפות מלאה ומתמדת, השתתפות בממונו, בגופו ובנפשו (עיין ארחות צדיקים, שער טו"ב – הובא באוה"ת לאדמו"ר הצמח צדק פ' וירא, צ, ב; ונתבאר במאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר, ד"ה אשר ברא תרפ"ט, ועוד),

ובפרט, על פי המבואר בטור ושו"ע יו"ד ר"ס רמו והל' ת"ת לרבנו הזקן פי"ג ס"ד, אשר הצדקה של "זבולון" לאפשר תורתו של "יששכר" – אין זו צדקה לבד, אלא גם חלק יש לו בתורתו של יששכר.

תקותי חזקה שביחד עם למוד הנגלה יהי גם כן למוד פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, והרי תורה אחת היא, והא בהא תליא. ובפרט על פי המבואר בזח"ג, פ' בהעלותך את הנרות (קנב, א), לבושא וגופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא. והרי שמא מלתא היא דרך כוכב מיעקוב, דקאי על מלכא משיחא כתרגום הכתוב, וביחד עם זה על כל אחד ואחד מישראל (ירוש' מעשר שני פי"ד ה"ו), ומובן על פי תורת הבעל שם טוב שצריך כל אחד מישראל לתקן ולהכין חלק קומת משיח השייך לנשמתו ויבוא מלכא משיחא, כמבואר בארוכה בסי' מאור עינים סוף פ' פנחס. ובדברי רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע, אשר השנה היא שנת המאה וחמשים להסתלקותו, מיוסד על כתבי האריז"ל – בדורנו מצוה לגלות זאת החכמה.

ומגלגלין זכות ליום זכאי, שהמסיבת מצוה תתקיים בעזה"י ביום הבהיר י"ב תמוז, שכידוע ימי יב"ג תמוז הם יום הולדת את כ"ק מו"ח אדמו"ר וגאולתו ממאסרו על לחמו מלחמת התורה והמצוה נגד ממשלה רודנית וכבירה כמה וכמה שנים במסירות נפש יום יום, זכותו יעמוד לנו ולכל ישראל בכל מאמץ ופעולה להפצת והחזקת התורה והמצוות.

כבוד ובהוקרה ובברכת הצלחה ולבשורות טובות בכל האמור.

ארחות צדיקים, שער טו"ב: שער הנדיבות.

ד"ה אשר ברא תרפ"ט: שנאמר בסעודת החופה של חתונת רבינו (י"ד כסלו) – סה"מ קונטרסים ח"א כג, סע"א ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 90 ואילך.

שמא מלתא היא: ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. ועוד.

דרך כוכב מיעקוב: בלק כד, יז.

ובדברי רבנו הזקן... בדורנו מצוה לגלות זאת החכמה: תניא אגה"ק רסכ"ו (קמב, ב).

ומגלגלין זכות ליום זכאי: תענית כט, א. וש"נ.

יא. ע"פ האמור שהחידוש של גאולת י"ב-י"ג תמוז הוא בענין ההמשכה בגלוי, והרי הכוונה היא שהענין יהי' בגילוי לא רק בימי הגאולה בלבד, אלא שמהם יומשך על כל השנה כולה (כמבואר גם באגרת האמורה לי"ב תמוז שנת תפר"ח) – צריך לחפש היכן מצינו ענין שיאחד את כל בני"י, גם את אשר בשם ישראל יכונה, שיעמדו במשך כל השנה כולה באופן ד"כולנו כאחד", שע"ז נמשך הענין ד"ברכנו אבינו" (כמבואר בתניא פרק לב ובכ"מ בארוכה).

וכאמור, שהענין שמאחד את כל ישראל במשך כל השנה כולה צריך להיות למטה מעשרה טפחים,

— לא רק מצד מקור ושורש הנשמות, ששם "כולן מתאימות ואב אחד לכולנה" (כמ"ש בתניא שם), שכן, ענין זה ישנו מצד עצמו, מצד זה ש"נפש השנית בישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש... כדכתיב בני"י בכורי ישראל, בני"י⁵⁰ אתם להוי' אלקיכם" (כמבואר בארוכה בתניא פרק שני), אבל: (א) אין זה בגלוי למטה מעשרה טפחים, (ב) אין זה הפעולה והחידוש של ימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז, שנעשה ע"י העבודה במס"נ — וענין הקשור עם גשמיות — שזהו ענין ששייך לכל אשר בשם ישראל יכונה, וכאמור לעיל (ס"ח) שכללות ההתעסקות של בעל הגאולה היתה הן בענינים רוחניים והן בענינים גשמיים.

יב. ובכן: הענין שמאחד את כל ישראל כולם — הוא הענין של

ארץ ישראל:

בנוגע לארץ ישראל כפשוטה — דובר כמ"פ⁵¹ שלכל אחד מישראל יש אמה על אמה בארץ ישראל, כידוע החשבון בזה⁵², שכאשר מחשבים את ה"ארבע מאות שקל כסף"⁵³ לפי החשבון של "זרע חומר שעורים בחמישים שקל כסף"⁵⁴ (שנאמר בנוגע למכירת שדה עד היובל), נמצא שיש שש מאות אלף אמה על אמה בארץ ישראל.

ויתירה מזה⁵⁵ — כמובא בתשובת הגאונים⁵⁶ בנוגע לפרוזבול שיש

לכל אחד בארץ ישראל (לא רק אמה על אמה, אלא) ד' אמות!

ובכל אופן, בנוגע לענינו, הנה עוד לפני מ"ת הי' כבר הקנין בכסף

(49) שמות ד, כב. (55) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שלעת-

(50) פ' ראה יד, א. עתה לא העיר אף אחד שזה פלא גדול (וסיים):

(51) ראה גם תו"מ חנ"ה ע' 199. וש"נ. אבל כבר הפסקתי להתפלא על כך...)

(52) ראה ס' פענח רזא עה"פ חיי שרה כג, (56) אוצר הגאונים קידושין סי' קמר-קנא.

ס' השטרות לר"י ברצלוני ע' 43. שו"ת

מהר"ם ב"ר ברוך סי' תקל. (53) חיי שרה שם.

(54) בחוקתי כז, טז (ובפרש"י).

שהכל מודים בו — "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר" — שמצד זה יש לכאורה מִישראל אמה על אמה בארץ ישראל.

ואע"פ שלכל אחד יש אמה (או ד' אמות) בפ"ע, הרי כאמור כמ"פ⁵⁷ שכל ארץ ישראל לגבולותי נחשבת ע"פ תורה לארץ אחת שאינה מתחלקת (בנוגע לכמה הלכות ודינים בתורתנו תורת אמת), וכיון שכן הוא בתורה, הרי כן הוא בפועל, הרי מובן, שנוסף על החלק המיוחד לו, הרי הוא גם שותף בענין כללי, ויש לו חלק בכללות ארץ ישראל ועניני, ששייכת כולה לכאורה מִישראל.

[ישנו אמנם שטח בתוך גבולות ארץ ישראל שנמצא עדיין תחת יד אוה"ע, ואפילו השטחים שנמצאים תחת יד ישראל, אין זה באופן של גאולה וחירות אמיתית, שהרי יש עליהם מורא של כמה ענינים כו',

— ולכן פטורים הם מהציווי "אבד תאבדון"⁵⁸ ו"שקן תשקצנו"⁵⁹, שכן, לולי זאת, הרי תמוה ביותר ("עס איז דאך אַ גוואַלד..."): זהו ענין ש"יהרג ואל יעבור", ואיך מניחים זאת? ! ומזה מוכח, שאפילו במקומות שחיים על דעת עצמם לכאורה, הרי זהב מעמד ומצב שאין יד ישראל תקיפה כו' —

אבל אע"פ"כ, כמדובר כמ"פ אודות הנוסח "ומפני חטאינו גלינו מארצנו", שאפילו כשיהודי נמצא בגלות, הנה בשעת מעשה הרי זו הארץ שלו !

הן אמת שישנם מצוות והלכות שנוהגים רק כאשר יד ישראל תקיפה, או כאשר ארץ ישראל היא בשלימותה, "כל יושבי עלי"⁶⁰ (ככל פרטי הדרגות שישנם בשלימות של ארץ ישראל בגלוי), אבל בנוגע לעיקר השלימות של ארץ ישראל, צריכים לידע כל עמי הארץ — ועאכו"כ עם ישראל, "גוי קדוש"⁶¹, "גוי אחד בארץ"⁶² — שאפילו כאשר "גלינו", שנמצאים עדיין בזמן הגלות (עוד לפני "אתחלתא דגאולה", ועאכו"כ לפני הגאולה עצמה), הנה כל ארץ ישראל לגבולותי, "עד הנהר הגדול .. ועד הים הגדול"⁶³, ככל הגבולות שנתבארו בתושב"כ ובתושבע"פ, הרי זו "ארצנו" !].

ומזה מובן, שהענין שעל ידו מתאחדים כל בני"ב באופן גשמי בפשטות, ובמשך כל השנה כולה, הוא — ארץ ישראל, שטח גשמי

(57) ראה גם שיחת יו"ד שבט שנה זו (60) ערכין לב, סע"ב. רמב"ם ה' שמיטה סט"ו. וש"נ.

ויובל פ"י ה"ח.

(61) יתרו יט, ו.

(62) שמואל-ב, כג. ועוד.

(63) יהושע א, ד.

(58) פ' ראה יב, ב.

(59) עקב ז, כו.

הוספה

א

בי"ה, מוצש"ק מברכים חודש תמוז, תשכ"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב הגאון המפורסם לתהלה
חוי"ב ווי"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו'
כשי"ת מוהר"ר דוב בעריש שליט"א

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מבשר טוב על דבר התחלת בניית בנין החדש של הישיבה, ויהי רצון שתהי' בשעה טובה ומוצלחת ובקרוב ממש יזכו לברך על המוגמר. שהרי אם בכל מקום גדול תלמוד תורה שהוא כנגד כולם, על אחת כמה וכמה בארצנו הק', ארץ אשר עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

ובודאי כל המשתתפים במסיבה של מצוה זו יכירו גודל הזכות של

א

מוהר"ר דוב בעריש: וויידענפעלד, אב"ד דק"ק טשעבין ור"י כוכב מיעקב — ירושלים.
מכתבו מבשר טוב כו': לחביבותא דמילתא מועתק בזה מכתבו:
בי"ה, טו"ב סיון תשכ"ג
ירושלים

לכבוד ידי"ג עוז הרב הגאון הצדיק המפורסם חו"פ
תפארת ישראל כקש"ת מוהרמ"מ שניאורסון שליט"א
אדמו"ר מליבוויטש

שלום ורוב ברכה

בהודי' והלל להשי"ת אבשר לכ"ק שליט"א כי עם התחלת בניית הבנין החדש עבור הישיבה הקדושה שזיכני השי"ת, אנו עורכים בעזה"י מסיבת מצוה ביום חמישי י"ב לחודש תמוז שנת תשכ"ג.

מובטחני כי בבשורה זו תגל נפש כ"ק אף הוא כלבבנו וכנפשנו ואף מרחוק יקח חלק בשמחתנו.

אנא יזכירנו כ"ק שליט"א בתפילתו כי נזכה בעזרתו יתברך לראות יחד עם כל ידידיו בהשלמת הבית ובחנוכתו לתפארת התורה ולומדיה, ונזכה לראות בבנין בית הבחירה בית מקדשנו ותפארתנו במהרה דידן.

כ"ד ידידו המצפה לגאולה וישועה שלמה

דוב בעריש וויידענפעלד בן רחל

תלמוד תורה .. כנגד כולם: פאה פ"א מ"א.

ארץ אשר עיני הוי' אלקיך בה גו': עקב יא, יב.

לקדמותו. אך הדין אינו כן, אלא ששטר שיצא עליו ערעור ונתקיים בכ"ד, אזי נעשה השטר בתוקף יותר מסתם שטר שלא היה עליו ערעור.⁸⁷

כלומר: העובדה שהיתה עגמת־נפש לבעל השטר, שהי' משך זמן קצר שבו טענו שיש בידו שטר פסול, ואינו יכול לעשות מאומה עם השטר והכתוב בו — הנה עי"ז באה לו טובה, שהלך לב"ד וקיימו לו את השטר, ושוב אי אפשר לערער עליו.

ועפ"ז ביאר רבינו נשיאנו, בעל השמחה והגאולה, שזהו הענין של י"ט כסלו:

גם לפנ"ז הי' הענין של תורת החסידות תורת אמת, ללא ענינים של חששות ח"ו, אבל עדיין הי' מקום לחשוב מה יהי' אם משהו יערער כו'; אבל כשהי' הערעור, ולאח"ז "הפלה הוי' והגדיל לעשות בארץ" (כפי שרבינו הזקן כותב זאת באגרת הקודש שלו הידועה⁴¹ ג' פעמים⁸⁸, ד"בתלת זימני הוי חזקה"⁸⁹) — הנה מאז לא שייך שיהי' על זה ערעור, לא מבחוץ ולא מבפנים.

ועד"ז גם בעניננו:

זהו אמנם ענין של חושך והעלם והסתר נורא, אבל התועלת שתבוא מזה היא — שכאשר יהי' הענין ד"הפלה הוי' והגדיל לעשות בארץ", בארץ הקודש, שמשם יצא הענין לאמיתות, ש"יהודי" הוא מי שתורת אמת ותורת חיים קובעת שהוא "יהודי", ו"גוי" הוא מי שתורת אמת ותורת חיים קובעת שהוא "גוי", אזי ישאר כן לעד ולעולמי עולמים, מבלי להתיירא מערעורים והעלמות והסתרים,

ועם ישראל יהי' "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב"⁹⁰, ובאופן ש"כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו"⁹⁰, וכפירוש רש"י (ממדרשי חז"ל⁹¹): "יתישבו בארצם בכח ובגבורה", ויחיו במנוחה ובשמחה בכל הענינים, ברוחניות ובגשמיות גם יחד,

ועד שיקויים היעוד "דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל"⁹², "וישראל עושה חיל"⁹³, בגאולה האמיתית והשלמה, בקרוב ממש, ובשמחה ובטוב לבב.

* * *

(87) ראה לקו"ש חי"ז ריש ע' 184. וש"נ.
 (88) ראה גם תו"מ חל"ח ע' 326. וש"נ.
 (89) ב"מ קו, רע"ב. וש"נ.
 (90) פרשתנו (בלק) כד, ט.
 (91) שם, יז.
 (92) שם, יז.
 (93) שם, יח.

במקום גשמי למטה מעשרה טפחים, שעל ידו נעשים "גוי אחד בארץ" — בכל הארץ, ובפרט בארץ ישראל (שנקראת ביחזקאל⁶⁴ "ארץ" סתם, הארץ הידועה), ולהם ניתנה "תורה אחת (לכולנה)" מ"ה' אחד"⁶⁵ — כפירוש הסמ"ק⁶⁶ בתבית "אחד", שהח' רומז על ז' רקיעים וארץ, והד' רומז על ד' רוחות העולם, והיינו, שידועים אמנם שיש רקיע, וז' רקיעים, ויש גם ארץ הלזו הגשמית והחומרית, ובה יש ד' רוחות שלכל אחת מהן יש תכונה מיוחדת בפ"ע, אבל יהודי פועל להמשיך בהם את האל"ף, שרומז על אלופו של עולם, ובאופן שהאל"ף הוא לפני הח' והד', והוא התחילה והראש של כל התיבה, כיון שהוא המנהיג את הח' והד'.

ויש לומר בדרך־אפשר, שזהו גם הביאור לכך שענין זה שגם אלו ש"בשם ישראל יכונה" עמדו בתנועה של התלהבות ושמחה בגלוי (כנ"ל ס"ט) — נתגלה דוקא בארץ הקודש.

יג. וכמדובר כמ"פ שכאשר מדברים אודות ענין מסויים — צריך להביא זאת לענין של "בכך" בנוגע לפועל:

בשעה שמסתכלים או חושבים אודות ארץ ישראל, או כשנמצאים בארץ ישראל — הנה לכל לראש צריך לידע שזהו הענין בעולם שמאחד את כל בני" (לא רק לעם אחד, אלא בעומק יותר) למציאות אחת, והיינו, שלמרות שיש ביניהם "ראשיכם שבטיכם" עד ל"חוטב עציך" ו"שואב מימין"⁶⁷, הרי הם "קומה אחת"⁶⁸.

ולכן, כאשר רוצים שארץ ישראל תתאים לתפקידה לפעול הענינים שצריכה לפעול — צריך לנצל אותה וכל עניני' באופן שיהי' ניכר בגלוי שכל בני"י, מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימין", הם עם אחד, ועד למציאות אחת, מבלי הבט על החילוקים שפלוגי שייך יותר לענינים שבשכל והבנה והשגה ("ראשיכם"), ופלוגי שייך יותר לענינים של מעשה ופועל ("חוטב עציך" ו"שואב מימין").

ומכאן באה גם הוראת והבטחת התורה, שכאשר ישנם כאלו שתועים, או שיצרו הרע אנסם, ורוצים לעשות מארץ ישראל ענין של פירוד — לא יכול להיות שיצליחו ח"ו, וברור הדבר שלא יהי' פירוד, ואדרבה: זה יעזור למעט את הפירוד שהי' לפנ"ז ולקרוב את הלבבות, ועד שיהי' בגלוי "כולנו כאחד" — לא רק מצד החלק שיש להם באותה ארץ, אלא גם בכל עניניהם.

(64) כב, כג. וראה זבחים קיג, א.

(65) ואתחנן ו, ד.

ואדה"ז שם ס"ו.

(67) ר"פ נצבים.

(68) הובא בב"י או"ח סס"א. שו"ע (68) ראה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

וכיון שישנה הבטחה גמורה של תורת חיים, הוראה בחיים, שארץ ישראל מאחדת את בני, שע"י ה"ארץ" נעשים "גוי אחד" — יש צורך להשתדל לבטל את כל העניינים המפלגים והמחלקים והמפרידים, ותבוא האחדות בגלוי.

וכאשר יודעים שלא יצליחו לפעול ענין של פירוד — הרי מלכתחילה לא כדאי לגרום עגמת-נפש לעצמו ולזולתו, מבלי להצליח לפעול מה שנדמה לו שרוצה לפעול (והרי אין זה האמת; זהו רצונו של יצרו הרע ש"אנסו"⁶⁹),

ומוטב שבהקדם יתחיל לפעול — לא ע"י לחץ, ולא באופן שמישהו אחר צריך לשכנע אותו, אלא הוא בעצמו בא לידי הכרה — באופן המתאים לענינה של ארץ ישראל, שהיא ארץ יחידה ומיוחדת בכל העולם כולו, שלא זו בלבד שאינה פועלת ענין של פירוד וחלישות כו', אלא אדרבה: "מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים"⁷⁰, והיינו, ש"דבר הוי" — שהוא ה' הוה ויהי"⁷¹: כשם שהי' בעבר, במעמד הר סיני, כך הוא גם בהוה, בשעה זו, וכך יהי' גם בעתיד, עד סוף כל הדורות, ללא שינויים — נמשך מתוך חיות חדש ומיוחד, מירושלים ומציון לכל הארץ כולה.

יד. וכוונת הדברים היא — בנוגע להענין המדובר כמ"פ אודות ההבדלה בין ישראל לעמים:

ובהקדים — שלאמיתו של דבר אין זה באופן שיש למישהו שאלה וספק בדבר ח"ו, או כפי שישנם כאלו שרוצים לקרותו בשם עדין: "בעי", שגם היא דורשת "פתרון"; זהו ענין שאין בו שאלות וספיקות, ואין בו אפילו "בעי" שדורשת פתרון — שהרי בשעה ש"אתה בחרתנו מכל העמים", באופן ד"המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים", כבר "נפתר" כל הענין — שנעשית הבדלה בין ישראל לעמים.

וענין זה הוא באופן ש"כל העמים" מרוצים מזה, ועאכו"כ ש"ישראל" מרוצים מזה; אלא מאי, כיון שנמצאים בזמן הגלות, שאז ישנו ענין של העלם והסתר — נדמה למישהו שהאמת היא מכוסה, ולפי שעה יכולים לנסות דרך אחרת. אבל, אי אפשר לסור מעצמו ("מ'קען פון זיך אַליין ניט אַוועקגיין"), והרי מציאותו של כל יהודי (אפילו מי ש"בשם ישראל יכונה") היא שהקב"ה הבדיל בינו לבין העמים, והעמידו יחד עם כל בני בצד אחד, ומצד השני נמצאים כל העמים (כולל גם

69) ראה רמב"ם ה' גירושין ספ"ב. (71) זח"ג רנו, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. שו"ע אדה"ו רס"ה. תניא שעהיה"א פ"ו (70) ישע"י ב, ג. מיכה ד, ב. (פב, א). ובכ"מ.

אך כאשר הם שומעים שאלו שאודותם טענו שכל הענין הוא רק כדי להגן על כבודם, הנה הם בעצמם אינם מעוניינים בכך — לא מאמינים להם!

ועד"ז בנוגע למי שטוען שכיון שפלוני נותן כסף, אי אפשר לומר לו שמי שלא נתגייר כהלכה לא יוכל לקבל "תעודת זהות" שבה ירשמוהו בתור "יהודי" — שטענה זו אינה אלא בגלל שאינו מאמין שיהודי זה מתנגד לענין שוא היפך האמת!

יש צורך באמונה בתורת אמת, ובודאי יש צורך באמונה באלקי אמת; ומזה בא גם הצורך להאמין בכל אחד מישראל, עליהם נאמר⁸¹ שהם "מאמינים בני מאמינים"; אבל הוא לא מאמין — איך יתכן שיהודי שנכשל בכמה ענינים, יהי' איכפת לו שיכתבו דבר שקר!

יט. והנה, אע"פ שנתבאר לעיל שזהו ענין שגרם עגמת-נפש נוראה וצער נורא, כמדובר כמ"פ שעצם העובדה שיש ספק בענין זה מהוה חילול שם ישראל וחילול השם בין העמים (נוסף על הנקודה שכתוצאה מזה נגרם רח"ל ענין של פירוד וכו' וכו'),

— ולכאורה למה עשה הוי' ככה, למה צריך את כל הענין, בה בשעה שסוכ"ס "אמת מארץ תצמח"⁸², והיינו, שמארץ ישראל מוכרחת לצמוח האמת, שתורתנו תורת אמת "לא תהי' מוחלפת"⁸³, ועד"ז מצוותי, שבאים מלימוד תורת אמת באופן "שמביא לידי מעשה", ועאכו"כ בענין עיקרי כיצד יתוסף עוד יהודי לעם ישראל —

הנה יהי' שתהי' איזה טובה שיש לקוות שתבוא מזה:

ובהקדים — שהרבי בעל השמחה והגאולה הסביר פעם⁸⁴ את הענין של י"ט כסלו ע"פ ענין של הלכה (כאמור כמ"פ⁸⁵ שכל ענין משתקף עד להלכה בפועל):

ההלכה ע"פ דין תורת אמת, תורת חיים, היא, ששטר שחתומים עליו שני עדים אינו צריך אישור וקיום בבית-דין, ובמילא יכולים לגבות על ידו ממון (אע"פ שבממון אין הולכין אחר רוב⁸⁶ וכו' וכו'); אך ישנו שטר שיצא עליו ערעור — שבא מישהו וערער ששטר זה אינו כשר, שטר פסול, שאינו אמיתי — אזי צריך לקיים את השטר בב"ד.

ולכאורה, מה שנפעל ע"י הקיום בב"ד אינו אלא שחזר הענין

סה"ג. פיהמ"ש סנהדרין פ' חלק יסוד התשיעי.

(84) סה"ש תש"א ע' 159.

(85) ראה גם

(86) ב"ק כז, ריש ע"ב. וש"נ.

(81) שבת צז, א.

(82) תהלים פה, יב.

(83) עיקר הט' מ"ג העיקרים. וראה

רמב"ם ה' יסוה"ת רפ"ט. ה' מלכים פ"א

ועל זה אומרים לו "בוקר ויודע": הנה יעברו תיכף עוד כמה שעות, וא"כ בא ונסה לשנות את הגבולות של ערב לבוקר!... וכשם שלא תוכל, כך לא תוכל לשנות את הגבולות בין כהן לוי וישראל, ועאכו"כ — הגבולות שבין ישראל לעמים.

יח. ובכל זה ניתוסף עכשיו — שאלו שטענו אודותם שצריכים להגן על כבודם, ולכן אי אפשר לפגוע בהם ולומר שאי אפשר לעשות מגוי יהודי, הנה הם עצמם באים ודורשים שיהי' גיור כהלכה:

הטענה היתה, שכל הענין הוא כדי להגן על כבודם של יהודים שיגיעו מרוסיה, שמצד ענינים בלתי-תלויים בהם, מצד ענינים של אונס וכו', היו שם נישואי תערובות, ובמילא צריך להשתדל שיוכלו להכניס אותם בשלימותם וכו'.

ובכן, הגיעה עתה ידיעה שיהודי רוסיה דורשים ותובעים שלא יעשו אצלם בבלולים, ויפסיקו להבטיח לבעלי נישואי תערובות, שמיד בעברם את הגבול, ממתין להם במקום פלוני משהו שיעניק "פיסת נייר" שבה יירשם גוי — שנשאר גוי — בתור "יהודי", ולאח"ז יוכל לנסוע כאחד שבטי ישראל; הם לא רוצים שירמו אותם, את עם ישראל, ואת שבעים אומות העולם.

ויש לקוות שאלו בארץ הקודש שקבלו פני' זו — יפרסמו אותה, כדי להסיר את הפיתוי האחרון והשטות האחרונה של היצה"ר, שרוצה לפתות שזוהי טובה עבור יהודי שבא מרוסיה שיבטיחו לו שירשמו גוי (או גוי') בתור "יהודי" — שהרי יהודי זה אומר ותובע שאין רצונו בכך, באמרו, שזוהי צרה עבורו, צרה עבור הגוי וצרה עבור הילדים.

במילים אחרות:

הוא לא אומר שבכוונתו להפרד מהגוי' (או מהגוי), והיינו, שלא איכפת לו נישואי תערובות; אבל איכפת לו — כפי שהיו יכולים לשער מראש — שלא יאמרו לו דבר שקר, להשלות אותו שהוא בסדר, להיותו נשוי עם יהודי', בה בשעה שהוא נשוי עם גוי'!

והגע עצמך: מדובר אודות יהודי ש"בשם ישראל יכונה", ובמילא נכשל רח"ל בנישואי תערובות, ואעפ"כ, כשהגיעה אליו — בהיותו במיצר ובשבי' — ידיעה כזו, שמבטיחים לו שבבואו לאה"ק לא ידרשו ממנו שום דבר, ויקילו עליו ככל האפשרי (ויתירה מזה: באופן בלתי-אפשרי, היפך תורת אמת), וירשמו את הגוי בתור "יהודי" — צועק הוא: נישואי תערובת — אינו יודע אם יעמוד בנסיון, כיון שנראה לו כך וכך, אבל הוא דורש שאינו רוצה שיאמרו על שקר שזהו אמת! הוא לא רוצה שיאמרו על גוי שהוא "יהודי"!!!

"חסידי אומות העולם", ש"יש להם חלק לעולם הבא"⁷², ומגיע להם כל הענינים הטובים, אבל הם נמצאים מעבר השני של ההבדלה, וזהו האופן האמיתי — ובמילא הרי זה האופן הטוב — לחיות למטה מעשרה טפחים בעולמנו זה חיים הראויים לשמם (כנ"ל ס"ד).

וכמדובר — אין זה באופן שזקוקים ללחץ ממישהו אחר, או שזקוקים לענין של "מסחר", לשלם כך וכך או באופן אחר; זהו ענין שמאחד את כל בני, מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימך", כולל גם "אשר בשם ישראל (רק) יכונה" — שיהיו "גוי אחד בארץ".

ועי' יקויים מ"ש⁷³ "ונתתי שלום בארץ", "ונפלו (אויביכם) לפניכם לחרב"⁷⁴, כפירוש רש"י: "איש בחרב רעהו", כך, שבני אינם צריכים כלל לנהל מלחמות; על זה יתווכחו עמי הארץ איש בנוגע לרעהו. וזוהי הכנה קרובה והקדמה שתיכף ומיד יקויים היעוד⁷⁵ "ואשבור מוטות עולכם (ועד) ואולך אתכם קוממיות" — בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, יבוא ויוליכנו קוממיות לארצנו.

* * *

טו. ע"פ האמור לעיל, הרי כל הענין הוא פשוט בתכלית הפשיטות, ועד שאינו מובן לשם מה עשו את כל ה"רעש", שגורם כל כך הרבה עגמת-נפש, ויש צורך להתייגע ביותר לפעול את התיקון, ולאשר את האמת לאמיתתו, ש"יהודי" הוא מי שהקב"ה בחר מכל העמים, ובפרט ע"פ האמור לעיל ענין זה הוא בדוגמת ההבדלה "בין קודש לחול" ועד"ז שאר ההבדלות שלא שייך לשנות אותם.

ואע"פ שיצרו הרע אנסו, הרי עליו לתפוס שגם הוא בעצמו סובר באופן אחר, ואין זה אלא שהי' בלבול חיצוני.

אמנם, כדי שיוכל הדבר להתקבל — הלבשוהו ב"איצטלא": כיון ש"אתם המעט מכל העמים"⁷⁶, יש צורך להשתדל שיתוספו עוד יהודים, ובמילא יש צורך להקל בתהליך הגיור וכו'.

ובכן: כדי שיתוספו עוד יהודים, הרי זה צריך להיות באופן שעושים זאת ע"פ הלכות התורה, שאז קובעת התורה שניתוסף עוד יהודי; אבל כאשר עושים זאת שלא באופן כזה, אזי לא ניתוסף מאומה! ואדרבה: לולי זאת, אין כאן ענין שיכול לגרום היזק; אבל כאשר

72) רמב"ם הלי' תשובה פ"ג ה"ה. הלי'
 ערות פ"א ה"י. הלי' מלכים פ"ח ה"א.
 73) בחוקתי כו, ו.
 74) שם, ז.
 75) שם, יג.
 76) ואחתהן ז, ו.

מכניסים מישהו למקום שאינו שייך אליו — אזי סובלים צרות ממנו, וגם מהמקום שממנו הכניסו אותו.

לא מדובר רק אודות נתינת תואר גדול יותר למישהו שאינו ראוי לזה; מדובר אודות ענין שעל ידו עושים ממנו מזיק את הרבים — כלל ישראל!

ועד שפותחים "פירצה" שגם גוי יוכל לבוא ולגייר עוד גוי — כיון שדי בכך שיציג תעודה שהוא "יהודי", ועד שבשביל זה לא צריך בכלל יהודי, אפילו לא אשר בשם ישראל יכונה; הוא מגיע מחוץ לארץ ומציג תעודה שחותם עלי' פלוני שרק אתמול נרשם בעצמו בתור "יהודי"!

היכן נאמר שיהודי צריך לגייר, ולא גוי? — הרי זה רק בהלכה; וא"כ, כשמסירים ה"הלכה" — יכול גם גוי לעשות מגוי יהודי!

אם צריכים שיתוספו עוד נפשות בארץ הקודש — יש גם "חסידי אומות העולם" שסבורים כן, ויכולים גם הם ליקח גויים ולתת להם תעודות שהם "יהודים", ולשלוח אותם לארץ הקודש!

ולמה לא?! ... — אלא מאי, ההלכה קובעת שגירות צריכה להיות ע"י יהודי; וכיון שכן, הנה גם ע"י יהודי גופא צריכה להיות הגירות באופן מסויים — ע"פ הלכה דוקא.

וכמדובר כמ"פ שאין זה כפי שחושבים שעושים טובה ליהודים בכך שיתוסף עוד "פספורט" או "תעודת זהות" שבה נרשם התואר "יהודי"; רישום זה אינו יכול לשנות את האדם: אם הוא "יהודי" — אין נפק"מ איך ירשמו אותו; ואם הוא לא יהודי — לא יעזור לרשמו בתור יהודי. עי"ז רק מרמים אותו, ומרמים את היהודים שהוא נמצא ביניהם.

טז. והעצה לזה — לא ע"י ענין של לחץ (כנ"ל), שאז יקרא הדבר שישנו מי שמנצח, ובמילא השני הוא המנוצח, ועליו להודות שפלוני חזק יותר ממנו; בשעה שהוא בעצמו יתבונן בענין זה, אזי יווכח שמלכתחילה היתה לו השקפה נכונה לבחון כמה דברים אמורים.

לא מדובר כאן אודות מחלוקת מי חזק יותר, למי יש יותר קולות, יותר כסף ויותר שליטה; לא קולות, לא כסף ולא שליטה — יכולים לשנות את הטבע!

ובלשון רש"י⁷⁷: "גבולות חלק הקב"ה בעולמו, יכולים אתם להפוך בוקר לערב, כן תוכלו לבטל כו"י" — הגבולות שבין כהן לישראל, ועד"ז ובמכ"ש וק"ו בנוגע לגבולות שבין ישראל לעמים.

יז. ולהעיר:

ענין זה מביא רש"י בנוגע למחלוקת קרח על אהרן, בפירוש הפסוק⁷⁸ "בוקר ויודע ה' וגו'" — לבאר מדוע הוצרכו להמתין עד הבוקר — ועל זה מביא רש"י מדברי המדרש⁷⁸ "אמר להם משה, גבולות חלק הקב"ה בעולמו .. ויהי ערב ויהי בוקר", כדי שיראו בפועל את החילוק שבין יום ולילה.

אך לכאורה אינו מובן⁷⁹: מהי ההסברה על הצורך להמתין עד שיבוא הבוקר — כדי לידע שיש חילוק בין ערב ובוקר, לא היו צריכים להמתין עד למחרת בבוקר, וא"כ, הי' משה צריך להזכירם אודות הבוקר והערב שלפנ"ז (לפני י"ב או ו' שעות), ולומר להם שכמו"כ לא יוכלו לשנות את הגבולות שקבע הקב"ה?!

והגע עצמך: בענין קירוב ואיחוד של כל ישראל, נוגע כל רגע ורגע, וא"כ, מדוע לעכב ולדחות לבוקר שלמחרתו, "בוקר וידע ה' גו'", בה בשעה שבינתיים נמצא עם ישראל במעמד ומצב של מחלוקת?!

והביאור בזה — שממנו יובן גם בנוגע לעניננו, שהרי כל סיפור בתורה הוא גם הוראה:

הן אמת שבין החולקים על משה ואהרן היו כו"כ שבמשך עשרות בשנים ראו את הגבולות שבין ערב ובוקר; אבל, כשיזכירו להם מה שהי' לפני כמה שעות — לא זה מה שיכריח אותו שלא לחלוק על משה ואהרן עכשיו, באמרם ש"נשתנו העיתים": הן אמת שלפנ"ז הי' באופן מסויים במשך עשרות שנים, ויתכן שע"פ שכל מונח אצלו שכך יהי' גם מחר, אבל אעפ"כ, יתכן גם שלא, וא"כ, כדאי לו לנסות! ... — הוא יודע אמנם (ולא מחדשים לו מאומה) שכך הי' במשך עשרות שנים, אבל, כל זה הי' אתמול, בשעות שלפנ"ז.

ולכן הוצרך משה לומר להם "בוקר ויודע ה' גו'": גם עכשיו כשאתה רוצה לשנות את הגבולות שבין כהן לוי וישראל — הרי זה בדוגמת הגבולות של ערב ובוקר שעומדים לבוא (לאחרי ו' או י"ב שעות), שלא תוכל לשנותם!

ועד"ז בעניננו:

הוא בעצמו יודע שבמשך שלש וחצי אלפי שנים הי' עם ישראל במעמד ומצב של "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב" (כמ"ש בפרשת השבוע⁸⁰), אבל הוא חושב לעצמו שכל זה הי' לפני שעות אחדות.

(80) בלק כג, ט.

(78) במדב"ר פי"ח, ז. תנחומא קרח ג.

(79) ראה גם תו"מ חל"ד ע' 95.

(77) קרח טז, ה.